

Podstávkové domy u trojzemí: Jedinečné kulturní dědictví s potenciálem

Podstávkové domy u Horní Lužici (Německo), foto: Thomas Glaubitz

Budyšín, 7. dubna 2026 - Podstávkové domy u německo-česko-polském trojzemí představují celosvětově jedinečné kulturní dědictví, které je dosud málo známé. V mnoha dochovaných ukázkách této specifické lidové architektury se však skrývá značný potenciál pro turistické profilování regionu. To je jeden z hlavních závěrů dotazování, které zadaly na české straně Liberecký kraj a na německé straně Marketing-Gesellschaft Oberlausitz-Niederschlesien. Celkem bylo vyhodnoceno 1110 odpovědí z obou zemí. Výsledky budou využity při tvorbě marketingové strategie, která má být do června 2026 vypracována v rámci česko-německého projektu INTERREG „Umožnit turistické zážitky u krajině podstávkových domů“ (Umgebende 2.0).

Podstávkové domy kombinují prvky podstávky, hrázdění, roubené a zděné konstrukce do jedinečné stavební formy. Tyto regionálně typické stavby utvářejí ráz mnoha obcí v severních Čechách, u polském Dolním Slezsku, u jižní části Horní Lužice a částečně také u Saském Švýcarsku. Odhaduje se, že se dochovalo přibližně 20 000 domů s tímto charakteristickým vzhledem. Nejnovější průzkum však ukázal, že jejich známost je mimo oblast úmysly zatím nízká – a to jak u Německu, tak zejména u České republiky, kde pojem „podstávkový dům“ zná pouze menšina obyvatel.

Poptávka po přeshraniční propagaci

„Zájem o podstávkové domy je značný, nyní je ale potřeba je více představit veřejnosti a nabídnout návštěvníkům konkrétní zážitky,“ říká Dr. Stephan Meyer, hejtman okresu Görlitz. Jak hosté a místní obyvatelé, tak i turističtí aktéři v obou zemích podporují společnou propagaci regionu jako „krajinu podstávkových domů“. Zájem o přeshraniční aktivity je u obyvatel regionu dokonce o něco vyšší (87 %) než u samotných návštěvníků. Dotazovaní aktéři, kteří již dnes nabízejí různé služby u podstávkových domech, si od intenzivnější propagace „krajinu podstávkových domů“ slibují vyšší poptávku a oslovení nových cílových skupin.

V Německu se průzkumu účastnili především lidé, kteří region i podstávkové domy již znají.

Sachsen – Tschechien | Česko – Sasko

Analýza ukazuje, že problém zde nespočívá ani tak u nedostatku povědomí o významu těchto převážně památkově chráněných objektů, ale spíše u nedostatečné nabídce a její dostupnosti. Velký zájem je o ukázky tradičních řemesel, návštěvy manufaktur a farmářských obchodů, gastronomické zážitky nebo dokonce tzv. „ukázkové stauby“. Návštěvníci si zároveň přejí lepší orientaci prostřednictvím návrhů tras, značení nebo digitálních přehledů, stejně jako možnost rezervovat konkrétní nabídky, například ubytování u podstávkovém domě.

Pozadí

Na německé straně byla účast v průzkumu zajištěna prostřednictvím online dotazníku. V listopadu a prosinci 2025 se ho zúčastnilo celkem 239 osob, z toho 174 přímo z Horní Lužice. Kromě toho bylo přímo dotazováno 30 osob na třech turistických místech v regionu. Rozhovory proběhly od 10. do 12. prosince 2025 v muzeu kostel sv. Kříže v Žitavě, v prostorách Žitavské úzkorozchodné železnice a u manufaktuře Herrnhuter Sterne GmbH.

Na rozdíl od Německa byla data v České republice získána prostřednictvím reprezentativního online šetření. Zúčastnilo se ho 806 náhodně vybraných osob, z toho 406 z Libereckého kraje a okolí a 400 z ostatních částí České republiky.

Kromě toho bylo dotazováno 17 turistických aktérů v Horní Lužici a 18 u severních Čechách.

Na česko-německém projektu INTERREG „Umožnit turistické zážitky u krajině podstávkových domů“ (Umgebende 2.0) se podílí jako vedoucí partner Sächsische Bildungs- und Begegnungsstätte Windmühle Seiffhennersdorf e. V. a dále Marketing-Gesellschaft Oberlausitz-Niederschlesien mbH, Tourismuszentrum Naturpark Zittauer Gebirge GmbH, Liberecký kraj a Místní akční skupina Český sever se sídlem ve Varnsdorfu.

Celkový rozpočet projektu činí 1 224 994,18 eur. Z toho je 979 995,34 eur financováno Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci programu spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika 2021–2027.

Další informace k projektu: <https://oberlausitz.business/projekte/interreg-umgebendeland>

Obecné informace o krajině podstávkových domů:

<https://www.umgebende-kultland.de/>

Kontakt**Veronika Franzbecker**

Projektová manažerka marketingu cestovního ruchu

Marketing-Gesellschaft Oberlausitz-Niederschlesien mbH

Humboldtstraße 25 | 02625 Bautzen

Telefon: +49 (3591) 4877 14

E-Mail: veronika.franzbecker@oberlausitz.com